

RAPORT ANUAL DE PROGRES

**PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI „SPORIREA ROLULUI
PACIENTULUI ȘI A COMUNITĂȚII ÎN CONTROLUL TUBERCULOZEI ÎN
MOLDOVA” ANUL 2014**

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Programului	Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova, 2010-2015
Donator:	Fondul Global pentru Combatere SIDA, Tuberculozei și Malariei
Numărul grantului	MOL-T-PAS
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data semnării acordului:	25 octombrie 2010
Finanțarea aprobată pentru perioada a II-a:	Perioada 2: 3,631,773.00 Euro
Durata perioadei a II-a:	01 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2015
Perioada de raportare:	01 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2014

ACRONIME ȘI ABREVIERI

AFI	Asociația Obștească „AFI”
AMP	Asistența Medicală Primară
APL	Autoritate Publică Locală
BOM	Biserica Ortodoxă a Moldovei
CCSTB	Centru Comunitar pentru suportul pacienților cu tuberculoză
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
DOT	Tratament Direct Observat
DOTS	Directly Observed Treatment, Short Course (tratament de scurtă durată direct observat)
Fondul Global	Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei
FSM	Fundația Soros-Moldova
HIV	Virusul Imunodeficienței Umane
IFP	Institutul de Ftiziopneumologie ”Chiril Draganiuc”
M&E	Monitorizare și Evaluare
MDR-TB	Tuberculoză multi-drogrezistentă
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PGM	Program de Granturi Mici
PNCT	Programul Național de Control al Tuberculozei
PTH	Persoanele care trăiesc cu HIV
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Umane
SR	SubRecipient
RP	Recipient Principal
TB	Tuberculoză
USMF	Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”
XDR-TB	Tuberculoză cu rezistență extinsă

CUPRINS

INTRODUCERE	4
DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI	5
SUMARUL REALIZĂRILOR	7
ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATE.....	9
OBIECTIVUL 1. FORTIFICAREA IMPLICĂRII COMUNITĂȚII ȘI EXTINDEREA PARTENERIATULUI PENTRU CONTROLUL EFECTIV AL TB	9
OBIECTIVUL 2. ASIGURAREA UNUI MANAGEMENT EFICIENT AL CAZURILOR DE TB PRIN SUPORTUL PACIENȚILOR ȘI FORTIFICAREA CAPACITĂȚILOR SISTEMULUI DE SĂNĂTATE	16
INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI	23
UTILIZAREA FONDURILOR.....	26

INTRODUCERE

Ca urmare a necesității controlului tuberculozei în Republica Moldova, precum și costului ridicat al intervențiilor complexe în domeniu, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei a aplicat pentru suport financiar suplimentar de la Fondul Global de Combatere SIDA, Tuberculozei și Malariei în cadrul Rundeii a 9-a.

În rezultat, Fondul Global a aprobat finanțarea Aplicației înaintate de CNC în scopul susținerii activităților stipulate în Programul Național de Control al Tuberculozei.

Începând cu Runda a 8-a, în conformitate cu cerința donatorului, este implementat mecanismul dublu de urmărire a finanțării (Dual tracking finance), respectiv resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali (RP) - guvernamental și neguvernamental.

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectată în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC, în baza unui concurs deschis și transparent.

Astfel conform acordului de grant nr. MOL-T-PAS, implementarea grantului este împărțită în două perioade: prima perioada fiind realizată - 01 octombrie 2010– 31 decembrie 2012, și a doua perioadă este programată pentru 01 ianuarie 2013-31 decembrie 2015.

În conformitate cu Aplicația țării și acordul de grant, în perioada a doua de implementare sunt determinați trei Sub-recipienti pentru implementare a anumitor componente ale programului:

- Fundația Soros-Moldova;
- Asociația Obștească "AFI" (ex-ONG "Carlux");
- IMSP Institutul de Ftiziopneumologie "Chiril Draganiuc".

Centrul PAS împreună cu Sub-recipientii implementează activitățile grantului în colaborare cu Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei, Ministerul Sănătății, Programul Național de Control al Tuberculozei, instituțiile din subordinea ministerului, autoritățile publice locale, Oficiul OMS din Moldova și organizațiile neguvernamentale active în domeniul TB.

DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI

TB a devenit o problemă majoră de sănătate publică, după ce Moldova a obținut independența în 1991 și continuă să reprezinte o povară mare pentru populația țării. Rata estimativă de cazuri notificate este de 170 per 100,000 persoane, ceea ce plasează Moldova pe locul trei în rândul celor 53 de țări cu cea mai înaltă rată de notificare din Regiunea Europeană conform Organizației Mondiale a Sănătății (Supravegherea Tuberculozei în Europa, ECDC, 2009).

Tratamentul sub directă observare, curs scurt (DOTS) este strategia oficială pentru controlul TB în Moldova. DOTS a fost adoptat spre sfârșitul anului 2001 și a fost implementat în întreaga țară la începutul anului 2004, inclusiv sectorul penitenciar și regiunea Transnistreană. Directivele orientate spre reducerea poverii prin tuberculoză în Republica Moldova sunt stabilite în cadrul Programului Național de Control al Tuberculozei (PNCT) pentru anii 2011 - 2015 (Hotărârea Guvernului nr.1171 din 21 decembrie 2010).

Comparativ cu alte țări din Europa de Est, Republica Moldova se confruntă cu o povară mare a tuberculozei rezistente. Aceasta reprezintă un obstacol semnificativ pentru controlul eficient al epidemiei TB. Prevalența TB Multidrogrezistentă (TB-MDR) în 2009 a fost de 22,3% în rândul cazurilor noi de TB și 67.8% în rândul cazurilor de TB tratate anterior.

În pofida faptului că în anii 2005-2009 în Moldova a crescut rata de detectare a cazurilor noi de TB, rata cazurilor cu testul la spută pozitiv care au fost tratate cu succes nu s-a schimbat, sau chiar mai rău, a scăzut. Acest fenomen ar putea avea câteva cauze: prima cauză este confirmată și constată în implementarea insuficientă a Tratamentului direct observat (DOT) în faza de ambulator a tratamentului. Conform rezultatelor vizitelor de evaluare ale Programului Național de Control al TB, numai 65% din pacienți urmează DOT în faza de continuare a tratamentului. Este evident că implicarea societății civile, a persoanelor cu TB și HIV, a mass-media și a comunității în general este crucială pentru succesul general în combaterea epidemiei și în realizarea țintelor pentru controlul TB și a țintelor de Dezvoltare a Mileniului în domeniul sănătății.

Guvernul Republicii Moldova este determinat sa-și respecte angajamentul pentru combaterea maladiei și își mărește alocațiile financiare, resursele umane și cele ce țin de infrastructură pentru atingerea acestui scop. Cu toate acestea, din cauza constrângerilor economice, există discrepanțe financiare majore între fondurile disponibile și cele necesare pentru a realiza țintele ce țin de controlul TB, în special în ceea ce privește programele sociale și mobilizarea comunității.

Consiliul Național de Coordonare (CNC) al Republicii Moldova a elaborat o propunere pentru runda a 9 a Fondului Global intitulată "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova", în colaborare cu Guvernul și a organizațiilor non-guvernamentale (ONG), care va fi parte componentă a Programului Național de Control al Tuberculozei (PNCT) și care include un pachet de servicii și activități conexe bazate pe lecțiile învățate și pe capacitățile disponibile care au drept scop soluționarea curențelor de finanțare și cele existente în prestarea anumitor servicii fiind direcționate spre reducerea nivelului de epidemie în Moldova. Din 1 octombrie

2010, a fost lansată implementarea a R9 în paralel cu activitățile planificate pentru cel de al doilea an din runda 8. Cu scopul de a îmbunătăți activitățile de implementare din cadrul ambelor runde, Fondul Global a consolidat aceste două runde în cadrul Grantului Nr. MOL-T-PAS.

Scopul general al ambelor runde consolidate este controlul TB prin accelerarea acțiunilor întreprinse de comunitate și societatea civilă pentru a opri răspândirea TB și pentru a reduce povara tuberculozei sensibile și rezistente în Republica Moldova. Prin realizarea obiectivelor Proiectului, Moldova contribuie la campania colectivă Stop TB. În timp ce fortificarea principalelor intervenții DOTS rămâne să fie cerința esențială pentru prevenirea rezistenței, în condițiile în care MDR-TB continuă să fie o mare povară, diagnosticarea timpurie și tratamentul adecvat a cazurilor cu forme de tuberculoză drog rezistente (TB-DR) sunt necesare pentru succesul general în combaterea epidemiei și în realizarea țintelor de control al TB și a țintelor de Dezvoltare a Mileniului în domeniul sănătății.

Beneficiarii programului sunt toți pacienții cu tuberculoză din țară, atât cei cu tuberculoză sensibilă cât și cei cu forme rezistente la medicamente, pacienții vulnerabili, familiile grupurilor țintă, deținuții, personalul medical implicat în diagnosticare; personalul medical care este implicat în managementul și tratamentul cazurilor de TB sensibilă și TB-MDR, personalul care are contribuții la Programul Național de Control al Tuberculozei, și populația generală.

Grantul "Sporirea rolului pacientului și comunității în controlul tuberculozei în Moldova 2010-2015" începând cu 01 Ianuarie 2013 a trecut în faza II de implementare. Perioada a II a grantului va fi realizată în anii 2013-2015.

Scopul programului:

Scopul programului este reducerea poverii tuberculozei în Republica Moldova.

Obiectivele programului:

- 1) Fortificarea implicării comunității și extinderea parteneriatului pentru controlul efectiv al TB.
- 2) Asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților și fortificarea capacităților sistemului de sănătate.

Direcțiile de activitate:

- Fortificarea capacității Centrelor Comunitare pentru suportul tratamentului pacienților în condiții de ambulatoriu;
- Acordarea de granturi ONG;
- Susținerea implicării grupurilor cu risc înalt de TB: PLWA;
- Sporirea nivelului de informare despre TB prin echipele de la egal la egal;
- Organizarea campaniilor de comunicare și mobilizare socială;
- Suport motivațional al pacienților sensibili cu TB;
- Suport motivațional al pacienților cu tuberculoză multidrog-rezistentă;
- Fortificarea capacităților personalului medical din domeniul tuberculozei;
- Fortificarea capacităților personalului medical din medicina primară în managementul cazurilor de tuberculoză.

SUMARUL REALIZĂRILOR

În anul 2014, cu scop de a fortifica implicarea comunității și extinderea parteneriatului pentru controlul efectiv al TB, au fost implementate următoarele activități:

În cadrul a 10 instituții medico- sanitare publice și-au continuat activitatea Centrele Comunitare pentru suportul pacienților cu tuberculoză. Au fost realizate diferite activități pentru a sprijini serviciului de ftiziopneumologie în oferirea serviciilor medicale, de consiliere și asigurare a suportului în obținerea asistenței sociale celei juridice, la necesitatea pacienților. Adicional, Centrele Comunitare au organizat măsuri cu scop de informare și mobilizare a comunității cu privire la prevenirea răspândirii TB, inclusiv în colaborare cu autoritățile publice locale.

O altă direcție în sporirea rolului și implicării comunității în realizarea programului TB este extinderea numărului de organizații non-guvernamentale (ONG) și dezvoltarea capacităților acestor organizații. ONG-urile completează activitățile serviciului de sănătate în informarea și educarea societății, co-participă la tratamentul DOT, identifică grupurile vulnerabile și redirecționează potențialii pacienți spre instituțiile sanitare. În anul de raportare au activat 6 ONG în domeniul controlului TB, inclusiv o societate din regiunea Transnistria.

De asemenea, programul susține activități orientate spre intensificarea colaborării programului de control al TB și HIV, inclusiv prin creșterea implicării comunității relevante. În această direcție sunt acordate granturi pentru formarea grupurilor de suport al pacienților și oferirea suportului în dezvoltarea capacității lor. O componentă importantă a proiectului "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova" reprezintă activitățile de advocacy, comunicare și mobilizare socială (ACSM). Scopul acestor acțiuni este de a sensibiliza populația generală și a anumitor grupuri vulnerabile cu privire la tuberculoză (TBC), obținerea unei participări mai active a comunității pentru a menține tuberculoza sub control.

Educarea și informarea pacientului, comunității, persoanelor cheie din sistemul de sănătate și din sistemele aferente, cât și mobilizarea societății în reducerea poverii TB, reprezintă o componentă majoră din planul programului de finanțare, fiind o continuitate a activităților de pledoarie, comunicare, lansate în anii precedenți. În acest sens sunt folosite diverse instrumente de implementare, cum ar fi: dezvoltarea rețelei de educatori de la egal la egal, elaborarea diverselor produse informaționale despre control al TB în funcție de grupul țintă, formarea cunoștințelor despre TB pentru jurnaliști, motivarea jurnaliștilor în abordarea subiectelor ce țin de informare și educare în domeniul TB prin sursele media etc.

Asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților și fortificarea capacităților sistemului de sănătate:

Creșterea aderenței pacienților la tratament este susținută în cadrul programului prin oferirea unui pachet motivațional complex, fiind evaluată necesitatea fiecărui pacient în parte, cum ar fi: pachet alimentar, set cu produse de igienă, acoperirea cheltuielilor de transport ori asigurarea transportării la domiciliu a medicamentelor, în dependență de caz.

De asemenea este prevăzută asistența pacienților cu TB aflați în tratament, la etapa de transfer din sistemul penitenciar în sistemul civil, prin susținerea lor în perfectarea actelor de identitate, în caz că lipsesc, referirea la medicul din teren etc.

O altă componentă esențială în cadrul programului este fortificarea capacităților sistemului de sănătate și implicarea tuturor partenerilor în controlul TB. Programul prevede cursuri de instruire, ateliere de lucru, participarea la conferințe peste hotare și la nivel local. Toate acestea au ca obiectiv îmbunătățirea cunoștințelor personalului medical din ftiziopneumologie și din medicina primară, despre managementul cazului de tuberculoză, în funcție de responsabilitățile personalului în acest algoritm. Parte componentă a programului sunt măsurile direcționate spre a îmbunătăți colaborarea serviciului ftiziopneumologic, serviciului medicinei primare și a partenerilor din societatea civilă. Sunt programate organizarea ședințelor comune cu scopul de a aborda și soluționa problemele ce țin de fortificarea colaborării, parteneriatelor și de management al TB.

În cadrul grantului sunt asigurate în continuare activitățile de monitorizare și evaluare a implementării activităților de control al TB, de către echipa centrală al Programului Național de Tuberculoză.

Programul de susținere al PNCT include dezvoltarea permanentă a sistemului curent informațional de supraveghere și monitorizare a TB (SYMETB), ținând cont de noile recomandări ale OMS și cerințe ale PNCT în evidența și raportarea măsurilor realizate.

ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATE

OBIECTIVUL 1. Fortificarea implicării comunității și extinderea parteneriatului pentru controlul efectiv al TB

Ref. 2.2. Fortificarea Centrelor Comunitare

Aria serviciilor oferite: Implicarea comunității în controlul TB

Activitatea: Suport echipei multidisciplinare ale Centrelor Comunitare

Echipele Centrelor comunitare din cadrul celor 10 IMSP Spitale Raionale au fost susținute pe durata anului 2014 din grantul FG. Centrele Comunitare pentru suportul tratamentului pacienților în condiții de ambulatoriu (în continuare Centru Comunitar), au realizat activitățile programate, având ca obiectiv:

- susținerea și mobilizarea comunității în vederea prevenirii răspândirii epidemiei (informare și profilaxie) de tuberculoză;
- formarea continuă a aderenței la tratamentul antituberculos;
- identificarea potențialilor beneficiari ai centrului;
- efectuarea tratamentului strict supravegheat (DOT);
- oferirea programelor informaționale și de educare pentru pacienții de tuberculoză;
- acordarea serviciilor de consiliere psihologică, medicală, juridică pentru pacienții cu TB;
- organizarea și acordarea suportului social și DOT la domiciliu pentru persoanele cu TB, care nu se pot deplasa;
- organizarea grupurilor de ajutor reciproc pentru persoanele cu TB și familiile acestora;
- asigurarea procesului de reintegrare și reabilitare în conformitate cu planurile individuale și cu standardele de calitate.

Pentru a îmbunătăți aderența pacienților la tratament, echipa Centrului Comunitar a susținut serviciul de ftiziopneumologie prin: vizite la serviciul de medicină primare a tratamentului, și luarea măsurilor necesare, ducerea comprimatelor la domiciliu la pacienții din centrul raional în dificultate de a se deplasa, instruirea la locul de muncă a personalului din medicina primară etc. Ținând cont, că în Centrul Comunitar este formată o echipa multidisciplinară, pacientul cu TB și membrii familiei au beneficiat de suport medical, consiliere psihologică, asistență pentru obținerea suportului social de la autoritățile abilitate și suport juridic, la necesitate.

O serie de activități ale Centrului Comunitar au fost orientate spre mobilizarea comunității, fortificarea colaborării cu autoritățile publice locale, instituții publice și private, pentru participarea lor în realizarea măsurilor de prevenire a răspândirii TB (tabelul 1).

Tabelul 1

Activități realizate de Centrele Comunitare pentru suportul tratamentului pacienților în condiții de ambulator în anul 2014								
Raionul	Vizite de lucru, întruniri						Numărul de pacienți evaluați la riscului de întrerupere a tratamentului	Numărul de pacienți beneficiari de consiliere inițială
	Autoritatea Publică Locală de nivel unu	Autoritatea publică locală de nivel doi	Instituțiile din sectorul de medicină primară	Centrul de Sănătate Publică teritorial	Spitalul Raional (alte departamente)	Alte instituții (din sectorul de educație ONG)		
Cahul	16	1	126	28	53	16	58	55
Criuleni	39	1	335	262	0	1	103	104
Glodeni	36	2	378	34	2	245	39	39
Hâncești	19	0	323	8	2	98	98	82
Ialoveni	5	1	225	206	2	42	105	101
Orhei	3	1	320	232	4	53	177	177
Rezina	274	19	288	288	289	47	73	73
Ribnita	45	3	151	0	53	151	92	92
Straseni	62	2	448	448	2	89	113	80
Ungheni	6	3	213	99	1	40	25	72
total	505	33	2807	1605	408	782	883	875

Un grup din trei consultanți naționali au acordat asistență tehnică echipelor din Centrele Comunitare. Consultanții au stabilit de comun cu Centrele Comunitare lista activităților pentru 2014 și 2015, ținând cont de indicatorii propuși, rezultatele anilor precedenți, provocările fiecărui Centru, de comun identifică soluții pentru gestionarea barierelor, consultarea noilor indicatori elaborați.

Activitatea: Instruirea echipelor multidisciplinare ale Centrelor Comunitare

Intru fortificarea capacităților echipei din Centrele Comunitare, în 2014 au fost organizate două cursuri de instruire, în agendă fiind incluse următoarele subiecte:

Cursul cu genericul: „Dezvoltarea competențelor profesionale ale echipelor multidisciplinare din cadrul centrelor comunitare” a cuprins următoarele subiecte:

- Formarea comunității de instruire. Conceptul de echipă multidisciplinară: atribuții, roluri.
- Etape și strategii de consolidare a unei echipe multidisciplinare performante.
- Echipe multidisciplinare în control TB în comunitate.
- Activități de advocacy cu echipele multidisciplinare pentru dezvoltarea unui parteneriat comunitar (creare unui grup de suport pentru pacienții cu TB la nivel de comunitate și dezvoltarea unui plan centrat pe persoană/PCP).
- Consiliere, strategii de convingere a APL, a familiei și a actorilor comunitari).

Cursul din semestrul 2, 2014, cu genericul „Fortificarea capacităților angajaților centrelor comunitare” a inclus următoarele teme:

- Aspecte juridice în managementul cazului de TB: drepturile pacientului.

- Garanțiile sociale recunoscute pentru pacienții cu TB ca categorie vulnerabilă de populație.
- Regulamentul Centrelor Comunitare – provocări și necesități.
- Indicatorii de monitorizare și evaluare a activității Centrelor Comunitare. Raportarea Centrelor Comunitare: necesități de actualizare.
- Elaborarea planului de ACSM al Centrelor Comunitare pentru 2015.

La ambele cursuri au fost prezenți 55 de participanți.

Activitatea: Vizitele de monitorizare / supervizare a Centrelor Comunitare

Activitatea Centrelor Comunitare este monitorizată de echipa PNCT în cadrul programului de monitorizare și evaluare a instituțiilor implicate în controlul tuberculozei și de un consultant, din cadrul proiectului, care efectuează vizite lunare la fiecare Centru Comunitar.

Conform listei de indicatori raportați către Fondul Global, 2 indicatori fac referire la Centrele comunitare: rata de default printre cazurile noi de TB în Centrele Comunitare, raportat anual și numărul persoanelor cu TB, noi transferați la tratament în condiții de ambulatoriu- beneficiari de suport DOT din partea Centrelor Comunitare.

În total pentru anul 2014, 842 de pacienți cu TB, aflați în faza de tratament ambulatoriu, au fost asistați DOT de către cele 10 centre comunitare.

Al doilea indicator raportat anual, a fost atins prin obținerea micșorării ratei de default printre cazurile noi de TB în Centrele Comunitare până la 2% pentru cohorta anului 2013, ținta fiind de 6%.

Ref. 2.3 Programul de granturi mici pentru ONG

Aria serviciilor oferite: Implicarea comunității în controlul TB

Activitatea: Granturi pentru ONG în îmbunătățirea controlului TB la nivel de comunitate

În 2014, Fundația Soros-Moldova a acordat 6 granturi în domeniul tuberculozei implementate de 6 ONG în teritorii, inclusiv în regiunea transnistreană (anexă).

Granturile aprobate de Fundația Soros - Moldova au fost orientate spre acoperirea problemelor stringente ale programului de control al TB precum: menținerea în tratament a persoanelor bolnave de TB cu risc sporit de abandon, persoanele UDI, boschetarii, migranți și deținuți; asigurarea diagnosticării precoce a TB în rândul reprezentanților grupurilor vulnerabile de populație; creșterea rolului pacientului și comunității;

Activitățile realizate de ONG în perioada indicată au fost:

- Creșterea aderenței la tratament pacienților cu TB, fiind reintorși în tratament 132 pacienți cu risc de abandon;

- Educarea și informarea pacienților: s-au efectuat 1082 vizite la persoane care au abandonat tratamentul sau cu risc de abandon;
- Informarea și educarea membrilor familiilor: au fost realizate 562 vizite la domiciliul membrilor familiei pacienților cu risc de abandon al tratamentului.
- Îmbunătățirea depistării tuberculozei: în total 1132 persoane din grupa de risc de TB au fost readresați către instituțiile medicale, fiind investigați la tuberculoză 857 persoane, din care 199 au fost diagnosticați cu tuberculoză;
- Suport psihologic și social: 1985 sesiuni de consiliere oferite pacienților cu TB sau persoanelor cu risc de TB;
- Sesiuni de consiliere a lucrătorilor în teren: 338 sesiuni de consiliere oferite utilizatorilor de droguri injectabile (IDU) de către lucrătorii în teren.
- Implicarea comunității: 80 întruniri cu persoane cheie din comunitate organizate în localitățile rurale cu incidență sporită de TB.
- Sesiuni de informare și educare, cursuri de instruire: 58 de sesiuni au fost organizate la care au participat 1663 persoane.
- 4 mese rotunde despre control TB au fost organizate cu participarea a 68 persoane, reprezentanți ai autorităților publice locale și alte persoane cheie.
- Întruniri grupurilor de suport: ședințe a grupurilor de support (TB Club) pentru pacienții cu TB și membrii familiilor lor. Au participat 311 de persoane.

Activitatea: Instruirea membrilor ONG în controlul TB

Pe parcursul perioadei de raportare, Fundația Soros Moldova (FSM) a organizat două cursuri de instruire pentru reprezentanții ONG-urilor active în domeniul TB.

La cursurile de instruire au participat 40 de reprezentanți ai ONG care implementează activități în domeniul controlului TB. Cursul de instruire pentru membrii ONG – urilor active în domeniul TB are ca scop aprofundarea abilităților de comunicare pentru sporirea aderenței pacienților cu TB la tratament, formarea abilităților de planificare și organizare a activităților, inclusiv prin crearea parteneriatelor la nivel comunitar.

Agendele cursului au inclus următoarele module:

- Epidemiologie; indicatorii PNCT.
- Implicarea comunității în realizarea PNCT.
- Aderență și complianță. Factorii care influențează aderența la tratament. Planificare și organizarea activităților de support a pacienților. Noi modele de consiliere pentru îmbunătățirea aderenței.
- Managementul TB la copii.
- Campanie de advocacy; Comunicatul de presă. Tehnici. Istории de succes.
- Metode practice de comunicare cu persoane din diferite grupe de risk.
- Procesul de advocacy.
- Mobilizarea comunității: strategii și tehnici de mobilizare a persoanelor cheie locali.
- Noi abordări în tratamentul TB.
- Implicarea comunității în realizarea PNCT.
- Acțiuni comune ale serviciului de medicină primară și serviciul de TB.
- Servicii integrate TB/HIV. Experiența AFI.
- Bune practici de colaborare a ONG cu sistemul de sănătate.
- Principii pentru elaborarea planurilor de control al TB.

Activitatea: Instruirea voluntarilor de la ONG

Voluntari înrolați de ONG au participat la cursurile de instruire cu genericul "Implicarea comunității în controlul Tuberculozei" realizate de FSM. În 2014 au fost organizate 4 cursuri de instruire cu participarea a 62 de voluntari.

Cursul de instruire "Implicarea comunității în controlul Tuberculozei" include următoarele module:

- Tuberculoza. Aspectele contemporane ale maladiei.
- Grupuri cu risc sporit de îmbolnăvire cu TB, depistarea și examinarea contacților. Factorii de influență a infecției TB și maladiei.
- Problemele în detectarea, examinarea și monitorizarea tratamentului antituberculos. Aspecte de confidențialitate.
- Detectia pacienților cu TB. Screeningul de TB.
- Capacitățile instituțiilor medicale în detectarea TB. Referirea și însoțirea pacienților la instituția medicală.
- Aspecte ale comunicării eficiente. Bariere. Tehnici de comunicare cu pacienții.

Ref. 2.4: Sporirea implicării comunităților afectate, inclusiv a persoanelor care trăiesc cu HIV

Aria serviciilor oferite: Activități TB/HIV

Activitatea: Sesiuni de informare pentru membrii Ligii Naționale PTH

În 2014, FSM a organizat 4 sesiuni de informare „Implicarea comunității în controlul TB”. La cele 4 sesiuni de informare au participat reprezentanți ai organizațiilor membre ale Ligii Naționale PTH.

Sesiunile de informare au inclus următoarele subiecte:

- Tuberculoza. Epidemiologia tuberculozei. Coinfecția HIV/TB;
- HIV și TB: influența reciprocă asupra evoluției maladiei;
- Grupuri cu risc la TB - probleme în depistare și examinare;
- Confidențialitatea.
- Referirea și însoțirea pacienților către instituțiile medico-sanitare publice.
- Screeningul pacienților.
- Formarea parteneriatelor în activitățile de referire și suport social.

Activitatea: Întruniri pentru grupurile de la egal la egal

FSM a oferit un grant ONG, format din foștii pacienți de TB și/ sau afectați de TB pentru a susține pacienții de TB și membrii familiilor lor prin activități de informare, educare despre drepturile și responsabilitățile pacienților.

În cadrul proiectului "Împreună spre încheierea tratamentului" implementat de Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză (ANBT) din Moldova "SMIT", în 2014 au fost organizate ședințe de lucru de la egal la egal în 4 instituții specializate în tratamentul TB (IFP, Spitalul Municipal de TB Chisinău, Spitalul de TB din Vorniceni, și Departamentul de Ftiziopneumologie al Spitalul Municipal din Bălți). La ședințele de la

egal la egal au participat 399 pacienți de TB (Chisinau IFP - 28.02.14, 21.03.14, Chisinau Municipal Hospital – 28.02.14, Vorniceni – 17.03.14, Balti MHP – 19.03.14; Chisinau Municipal Hospital – 03.04.14, 20.05.14, Vorniceni – 14.04.14, Balti MHP – 16.05.14, Chisinau IFP - 11.06.14, Vorniceni – 07.07.14, Chisinau Municipal Hospital – 20.08.14, Chisinau IFP - 20.08.14, 10.09.14, Balti MHP – 22.09.14, Vorniceni – 27.10.14, 12.12.2014, Chisinau Municipal Hospital – 20.11.14, Chisinau IFP - 20.11.14, Balti MHP – 09.12.14).

Subiectele abordate în cadrul sesiunilor de informare și educare se referă la:

- *Determinanții aderenței la tratament.*
- *Importanța încheirii tratamentului.*
- *Serviciile de suport oferite pacienților în condiții de ambulator*
- *Drepturile și responsabilitățile pacienților.*

Activitatea: Dezvoltarea grupurilor de suport reciproc: program de granturi

Întru asigurarea suportului grupurilor de la egal la egal, FSM a acordat în bază de concurs un grant Asociației Naționale a Bolnavilor de Tuberculoză (ANBT) din Moldova "SMIT" (anexă).

Scopul grantului "Față în Față III" este creșterea aderenței la tratamentul antituberculos a pacienților aflați în condiții de ambulatoriu și depistarea timpurie în raionul Florești. Ca rezultat au fost realizate ședințe de al egal la egal cu participarea a 120 pacienți cu TB din localitățile (ședințe repetate): Florești, Varvareuca, Hirtop, Ciutulești, Marculești, Prodanesti, Putinești, Cosernita, Ghindesti, Dumitreni, Zaluceni, Bahrinești, Cuhurești de Jos, Prajila, Cunicea, Japca, Gura Camencii, Temeleuți, Cernita, Stefanesti.

Ref.2.5. Creșterea nivelului de conștientizare despre TB prin programe -educatorii de la egal la egal

Aria de servicii oferite: ACSM

Activitățile: Suportul rețelelor de educatori de la egal la egal, formarea capacităților și supravegherea activității acestora

Componenta advocacy, comunicare și mobilizare socială (ACSM), în cadrul grantului "Sporirea rolului pacientului și a comunității în controlul tuberculozei în Moldova" este implementată în mare parte de către Centrul PAS nemijlocit, și pentru o serie de activități sunt implicate diverse organizații non-guvernamentale.

Activitățile pentru implementarea programului –educatori de la egal la egal s-au referit la: suportul rețelelor de educatori de la egal la egal, organizarea sesiunilor de informare de către educatori de la egal la egal cu populația țintă, formarea supervisorilor și organizarea monitorizării acestor programe. Toți voluntarii sunt instruiți înainte de antrenare în activități de informare. Centrul PAS organizează pentru ei instruirii de o zi. În 2014, au fost organizate 5 cursuri de instruire cu participarea a 162 de voluntari.

În 2014, Centrul PAS a organizat 640 de prelegeri, discuții și alte activități de informare privind tuberculoza, la care au participat mai mult de 10 mii ascultători. Aceste activități au fost desfășurate în Chișinău și în diferite raioane. Pentru realizarea acestei acțiuni, Centrul PAS atrage voluntari din diferite organizații non-guvernamentale, care lucrează cu grupurile de persoane vulnerabile („Viața Nouă”, TDV-Bălți), precum și studenți și rezidenți de la

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” și Colegiul National de Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” prin Asociația studenților și rezidenților în Medicina din Republica Moldova (ASRM). Foarte eficientă s-a dovedit a fi practica de a implica în activitatea de informare a populației a asistentelor medicale, care urmează o instruire în cadrul cursului de educare continuă la Centrul de formare profesională a lucrătorilor medicali cu studii medii din Bălți. Centrul PAS desfășoară această activitate cu ajutorul Asociației Obștești "Speranța Terrei" (Bălți).

Ref. 2.6. Campanii de comunicare și mobilizare socială

Aria de servicii oferite: ACSM

Activitatea: Elaborarea, publicarea și distribuirea materialelor informative cu privire la TB în rândul populației generale

În 2014, Centrul PAS a elaborat și publicat 17 de tipuri de diverse materiale (broșuri, pliante, afișe, postere, calendare). Aceste materiale au fost distribuite în timpul evenimentelor de informare (prelegeri, discuții, mese rotunde) organizate de PNCT, Centrul PAS, cât și de organizațiile non-guvernamentale implicate în controlul asupra TB, centrele comunitare de sprijin pentru pacienții cu TB, create în 10 raioane ale țării, precum și centrele de medicină de familie, pentru a fi distribuite în rândul populației. Materiale în limba rusă au fost transmise pentru a fi distribuite pe teritoriul Transnistriei.

Materiale dedicate pentru populația generală au fost cu un tiraj de 62 mii de exemplare; pentru pacienții cu TB-3000 exemplare. În același timp au fost elaborate și printate materiale despre TB destinate persoanelor cu infecția HIV și bolnavilor SIDA -2000 exemplare și materiale informaționale despre HIV/SIDA destinate persoanelor cu TB-3000 exemplare.

Activitatea: Evenimente de advocacy despre TB la nivel local

În 2014, Centrul PAS a organizat 5 evenimente cu scop de advocacy în Chișinău și în 4 raioane ale țării (Bălți, Cahul, Calarasi, Fălești). În total au participat peste 280 de persoane - președinți de raioane, membri ai consiliilor raionale, primari, șefi ai diferitelor instituții regionale, care au atribuții direct sau indirect în controlul TB. Organizarea acestor evenimente are ca scop atragerea atenției autorităților locale asupra problemelor programului de control al tuberculozei, pacienților TB și familiilor lor, advocacy pentru alocarea de fonduri suplimentare pentru pacienți cu TB, exprimarea suportului Programului teritorial de TB prin crearea grupurilor de lucru multidisciplinare, care ar putea contribui la implicarea societății în controlul tuberculozei.

Activitatea Prezentarea programelor de televiziune și de radio pentru populație despre TB

În 2014, Centrul PAS a finanțat crearea și difuzarea a 24 de emisiuni TV și 14 de programe radio legate de TB, fiind difuzate de 11 posturi TV și radio regionale. În plus, Centrul PAS a finanțat difuzarea a 3 clipuri audio la 12 posturi și 5 clipuri video la 16 posturi cu acoperire regională și națională. Pagini tematice despre TB au fost oferite de 6 ziare regionale.

Activitatea: Colaborarea cu mass-media

În 2014 a fost organizat un curs de instruire pentru reprezentanții mass media, la care au participat 20 de jurnaliști. Suplimentar, au fost organizate 2 întâlniri de informare tematică cu jurnaliștii, în cadrul cărora au fost prevăzute vizite la centrele comunitare în Orhei și Rezina. Întru stimularea implicării jurnaliștilor în diseminarea informației despre măsurile de prevenire, control în TB a fost organizat un concurs pentru jurnaliști, la care au participat 26 reprezentanți de la diferite agenții de mass media.

OBIECTIVUL 2. Asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților și fortificarea capacităților sistemului de sănătate

Ref. 3.1. Suport motivațional pacienților cu tuberculoză sensibilă

Aria serviciilor oferite: Suport pentru pacienți

Suportul motivațional pacienților cu tuberculoză sensibilă prevede oferirea de pachete cu produse alimentare, rambursarea cheltuielilor de transport pentru vizitele la IMSP pentru primirea medicamentelor-DOT, monitorizarea tratamentului și distribuirea materialelor informative. Suportul motivațional oferit în baza grantului Fondului Global este modificat din pachete alimentare în transferuri de bani direct pe cardul personal al pacientului din 2013, excepție fiind pacienții din instituțiile penitenciare, pacienții care sunt asigurați cu tratament direct observat la domiciliu și boschetarii care în continuare primesc pachete alimentare. Pachete alimentare, ca formă de suport a fost menținută pentru persoanele din sistemul penitenciar și persoanele din grupurile de risk (boschetarii).

Conform prevederilor grantului, din sursele FG, în 2014 sunt prevăzute surse pentru acoperire a 50% de pacienții cu TB sensibilă noi înregistrați în tratament în condiții de ambulator. Pe parcursul anului 2014, AO "AFI", în calitate de sub-recipient al Centrului PAS, a înregistrat în programul de suport motivațional sub formă de pachete alimentare 2244 de pacienți noi cu tuberculoză sensibilă, beneficiari de tratament în faza de ambulatoriu pe întreg teritoriul R. Moldova, inclusiv regiunea transnistrean din care:

În semestrul 1, 2014 au beneficiat de suport din sursele FG, în formă de bani, 991 pacienți cu TB sensibilă. Nivelul de acoperire a fost de 90%.

În semestrul 2, 2014 au beneficiat de suport din sursele FG, în formă de bani, 1253 pacienți cu TB sensibilă, din totalul de 1875 noi înregistrați în tratament în condiții de ambulator. Ținta de acoperire a fost de 1105 pacienții, astfel având o acoperire de 113,4%.

Atingerea țintei de acoperire cu suport din sursele FG în mărime de 90% în semestrul 1, se explică prin faptul că în paralel cu suportul din sursele externe, este aprobat programul de suport cu pachete alimentare din sursele CNAM (ordinul Ministerului Sănătății și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină al Republicii Moldova (CNAM) # 1285/265A din 20/12/2012 „Cu privire la organizarea tratamentului bolnavilor cu tuberculoză, caz nou și readmis, în condiții de ambulator pacienții cu TB), care este în creștere anual, cu valoarea lunară a pachetului de 1050 lei (cca. 52 EUR) în comparație cu costul lunar de 20 EUR acordat din sursele FG. Astfel, suportul motivațional susținut de FG este oferit pacienților cu TB care nu sunt incluși în programul de suport din sursele CNAM, fiind respectată cerința- de minimum 25 de vizite la instituția medicală pentru tratamentul DOT.

Rambursarea costurilor de transport pentru pacienții care au vizitat cabinetul medicului ftiziopneumolog a fost asigurată pentru 449 persoane de pe ambele maluri ale Nistrului, pe parcursul anului 2014, din care 150 au fost din regiunea Transnistria

Activitatea: Îmbunătățirea aderenței la tratament: sesiuni de educare și consiliere a pacienților în ambulatoriu

30 de cabinete ale medicilor ftiziopneumologi din țară, cu excepția celor 10 raioane în care sunt create Centre Comunicare, au oferit consiliere pacienților cu TB conform procedurilor stabilite. Activitatea este coordonată de SR AFI. Datele privind persoanele consiliate pe parcursul trimestrului sunt verificate în cadrul vizitelor de monitorizare ale SubRecipientului, conform metodologie de verificare elaborată. 120 de consilieri anual sunt oferite pentru pacienții din ambulator.

Activitatea: Educarea pacientului și sesiuni de consiliere psihologică

În 2014, 15 centre de informare și educare al pacienților de tuberculoză (TB), instituite în cadrul spitalelor sau secțiilor de tuberculoză din țară, unde pacienții se află la tratament în faza intensivă, au acordat servicii de informare, educare, consiliere pacienților ținând cont de rezultatul evaluării riscului de pierdere din supraveghere. Aceste centre au activat în 5 secții ale IFP "Chiril Draganiuc", 3 secții din Spitalul Clinic Municipal de Tuberculoză, Chișinău, 3 secții din Spitalul Municipal Bălți, Departamentul Tuberculoză, 2 secții din Spitalul de Tuberculoză Vorniceni și 2 secții din Spitalul de Tuberculoză din or. Bender.

În decembrie 2014 a fost organizat un curs de instruire pentru personalul în consiliere din spitalele specializate în tratamentul TB, cu scopul de a îmbunătăți abilitățile în comunicare și consiliere a persoanelor cu TB; dezvolta cunoștințe pe aspecte de ordin juridic în managementul cazului cu TB.

Ref.3.2. Asistență pentru pacienți cu forme rezistente de TB la medicamente **Aria serviciilor oferite: TB-MDR**

Activitatea: Suport pentru aderența la tratament: motivarea pacienților cu TB-MDR

Conform prevederilor grantului, din sursele FG sunt prevăzute surse pentru acoperirea a 85% de pacienții cu TB multidrogrezistentă, noi înregistrați în tratament în condiții de ambulatoriu. Pe parcursul anului 2014, AO "AFI" a înregistrat 609 de pacienți noi cu tuberculoză rezistentă la medicamente pentru suport motivațional, care au primit tratament în faza de ambulatoriu pe întreg teritoriul R. Moldova, inclusiv cei din regiunea Transnistria. În penitenciare (nr. 16 și 13), stimulentele au fost distribuite în fiecare zi pacienților, sub formă de suplimente la rațiunea zilnic de alimente.

Costurile de transport ca rezultat al vizitei la cabinetul medicului ftiziopneumolog pentru monitorizarea tratamentului sau pentru primirea medicamentelor a fost acoperit pentru pacienți cu tuberculoză rezistentă la medicamente.

O altă activitate spre asigurarea a continuității tratamentului este organizarea vizitelor asistenților DOT la domiciliu. Conform indicatorilor stabiliți, în 2014 au fost efectuate

82 de vizite la domiciliu. Practic sunt vizitați pacienții care nu au posibilitatea de a se deplasa la instituția medicală pentru primirea medicamentelor.

Ref.3.3. Fortificarea capacităților personalului medical din serviciul ftiziopneumologic

Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului de sănătate

Pe parcursul anului 2014, 45 medici ftiziopneumologi din cadrul instituțiilor de tratament staționar au fost instruiți în managementul cazurilor de tuberculoză TB-MDR în condiții de staționar. În acest sens au fost organizate 2 cursuri de instruire, iunie 2014 și octombrie 2014 pentru personalul care nu a beneficiat de instruire în ultimii 1,5 ani. În calitate de participanți au fost medici ftiziopneumologi din IFP „Chiril Draganiuc”, DIP, IMSP spitalele raionale, spitalul de TB din Bender și din departamentul instituțiilor penitenciare din Transnistria.

Temele discutate la cursul cu genericul:

“Managementul cazurilor de tuberculoză rezistentă în condiții de ambulatoriu”

- Metode moderne în diagnosticul TB. Metode molecular-genetice. Modalități și principii. Algoritm de diagnostic. Factori de eroare. Definierea rezultatelor microbiologice.
- Tratamentului pacienților cu MDRTB în condiții de ambulator – lecții învățate în cadrul proiectului pilot.
- Managementul MDR&XDR TB la copii în condiții de ambulator. Cazuri clinice.
- Principii de elaborare a schemelor de tratament conform cerințelor OMS. Regimuri de tratament în dependență de spectrul de rezistență.
- Linezolid - medicament nou în tratamentul TB rezistente: indicații, contraindicații, efecte adverse.
- Bedaquiline – recomandările OMS pentru introducerea în practică a medicamentului bedaquiline.
- Managementul reacțiilor adverse în contextul tratamentului cazurilor cu MDR/XDR TB în condiții de ambulator. Tactici și măsuri.
- Tratamentul MDR/XDR TB în situații speciale. Conduita pacienților cu comorbidități în condiții de ambulator.
- Managementul cazului TB/HIV/SIDA în condiții de ambulator: screening
- Aspecte etice privind consilierea bolnavilor de tuberculoză.
- Asistența medicală centrată pe pacient, aderența la tratament.
- Tratamentul paliativ, îngrijirea pacientului.
- Suportul social - element pentru îmbunătățirea aderenței: practici internaționale, naționale.

Activitatea: Participarea personalului din echipa de implementare a Programului Național de Control al Tuberculozei și echipa Monitorizare și Evaluare la cursuri de instruire și evenimente internaționale peste hotarele țării

În 2014, Centrul PAS a acoperit cheltuielile aferente participării la evenimente internaționale, după cum urmează:

1. Atelier de lucru „Elaborarea planurilor naționale strategice de control în TB, 17-26 Februarie, 2014, Devonne, Franta – 1 persoană din Ministerul Sănătății, 1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc" și 1 persoană de la ONG „AFI,, .
2. Școala de management în sănătate publică, USMF -1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".
3. Întrunire regională -Mecanismul de Asistență Tehnică, Copenhaga, Danemarca, 01-04 Iunie, 2014-1 persoană de la ONG „AFI,, .
4. Training internațional în controlul TB, August 21-28,2014, Tartu, Estonia-1 persoană din cadrul IFP "Chiril Draganiuc".
5. 45 Conferință Internațională a UNION, Octombrie 28- Noiembrie 1,2014, Barseleona, Spania, -1 persoană de la Catedra de Ftiziopneumologie a USMF "Nicolae Testemițanu" și 1 persoană de la ONG „AFI,,.
6. "Congresul anual al Societății Europene de Respiriologie", 4-10 septembrie 2014, Viena, Austria – 1 persoană de la Catedra de Ftiziopneumologie a USMF "Nicolae Testemițanu".

Activitatea: Instruiri în implementarea formelor de evidență și raportare ale sistemul informațional

Ca rezultat al revizuirii sistemului informațional în domeniul TB, pe componentele: managementul cazului, managementul de laborator, managementul reacțiilor adverse, și la capitolul raportare, au fost organizate, în a doua jumătate a anului, 4 cursuri de instruire pentru medicii ftiziopneumologi. Au participat în total 57 de persoane.

Activitatea: Vizite de monitorizare de către PNCT

Pe parcursul anului 2014, echipa de monitorizare a PNCT de pe ambele maluri au realizat 156 vizite de monitorizare. Echipa de monitorizare și evaluare a PNCT este formată din specialiști în laborator, medici. Ariile de monitorizare sunt: organizarea Programul de control al Tuberculozei teritorial și alocații, sistemul informațional, managementul cazurilor de TB, managementul medicamentelor, conlucrarea cu sectorul de medicină primară, controlul infecției etc.

Activitatea: Asistență tehnică pentru fortificarea activităților de suport al pacienților în cadrul programului de management al TB

Întru consolidarea formulei de suport al pacienților, Centre Comunitare, în baza practicilor curente s-a inițiat evaluarea cadrului curent din sistemul de asisteță socială pentru a identifica posibilitățile de completare, revizuirea, spre a crea un cadru funcțional pentru persoanele vulnerabile cu TB.

O altă măsură spre fortificarea serviciului de TB este ajustarea protocoalelor naționale conform ultimelor recomandări ale OMS cu privire la diagnosticare, tratament, prevenire.

O componentă esențială în sporirea aderenței la tratament este consilierea pacienților. Pentru a oferi servicii de consiliere de calitate, s-a inițiat elaborarea unui ghid de consiliere pentru pacienții cu TB, dedicat personalului medical.

O altă activitatea ține de îmbunătățirea rezultatelor în controlul TB: avînd în vedere povara formelor rezistente de TB, s-a identificat ca o necesitate realizarea unui studiu orientat spre evaluarea calității managementul cazurilor cu forme rezistente de TB.

Rezultatele studiului vor fi folosite pentru luarea deciziilor în reorganizările propuse. Studiu a fost lansat cu implicarea consultanților naționali și este în derulare.

Activitatea: Asistență tehnică în îmbunătățirea sistemului informațional în TB

Ținând cont de evoluția recomandărilor OMS în domeniul TB, practicelor internaționale și necesităților curente ale programului din țară, a fost contractat un specialist în elaborarea unui modul pentru evidența și raportarea activităților realizate de Comitetul de Recrutare în tratament a pacienților cu forme rezistente de TB din cadrul IFP. De asemenea s-a contractat specialist în evaluarea și identificarea soluțiilor pentru integrarea modului de forecasting elaborat de MSH cu sistemul național de management informațional în TB.

Ref.3.4. Fortificarea capacităților personalului medical din serviciul de medicină primară

Aria de servicii oferite: Fortificarea sistemului de sănătate

Activitatea: Fortificarea capacităților personalului medical din sectorul de medicină primară

În 2014 au fost organizate 5 cursuri de instruire pentru specialiști din sistemul de medicină primară, atât asistente medicale, cât și medici de familie, cu participarea a 132 participanți. Cursurile de instruire aveau ca scop de a fortifica cunoștințele cu referire la tratamentul direct observat al pacienților cu TB, și implicarea comunității în suportul pacienților cu TB pentru personalul care a beneficiat de un astfel de curs cel puțin 2 ani în urmă și pentru noul personal angajat.

Cursurile pentru medicina primară au fost organizate în colaborare cu USMF și Colegiul de Medicină, ca o continuare a modelului de integrare a cursurilor stabilite în cadrul grantului în programul de instruire continuă al cadrelor medicale.

Activitatea: Conferință inter-raională pentru serviciul de medicină primară și cel de ftiziopneumologie.

O altă măsură programată în bugetul grantului orientată spre fortificarea colaborării și comunicării sectorului de TB cu medicina primară, sistemul de sănătate publică, asistența socială și alți parteneri și instituții cheie, este organizarea de două ori pe an a conferinței regionale. În 2014 au fost organizate 2 conferințe regionale prin invitarea specialiștilor din serviciul de ftiziopneumologie, sectorul de medicină primară, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, autoritatea publică locală, ONG, reprezentanți ai autorității publice locale. În total au participat 355 persoane. Temele discutate au fost: „Tuberculoza în R. Moldova: „Noi abordări, progrese și provocări”, și „MDR TB – o problemă de sănătate publică

Anexă

Lista ONG-urile care au implementat proiecte în domeniul TB în cadrul Programul de Granturi Mici în 2014:

#	Denumirea ONG-ului	Denumirea proiectului	Obiectivul proiectului	Perioada de implementare a proiectului	Localitățile acoperite cu servicii în cadrul proiectelor
1	„Tinerii pentru Dreptul la Viață”	„Activități de prevenire, identificare timpurie și referire pentru tratament a grupurilor de risc în mun. Bălți”	Creșterea nivelului de identificare timpurie, referire către diagnostic și menținere în tratament a persoanelor cu TB din mediul utilizatorilor de droguri injectabile (UDI). Dezvoltarea parteneriatelor sociale între programele de reducere a riscurilor, instituțiile sanitare implicate în tratamentul TB și medicii ftiziopneumologi.	02.01.2014-31.12.2014	Mun. Bălți
2	”Programe Medico-Sociale”	”Suportul social și psihologic pacienților cu TB”	Reducerea mortalității și morbidității TB în regiunea transnistreană, reducerea abandonului și îmbunătățirea aderenței la tratament.	01.03.2014-31.12.2014	Mun. Tiraspol, or. Bender
3	Asociația Națională a Bolnavilor de Tuberculoză (ANBT) din Republica Moldova “SMIT” (Societatea Moldovei împotriva Tuberculozei)	”Susținerea și instruirea pacienților cu tuberculoză” ”Față în față”	Sporirea aderenței la tratamentul antituberculos a persoanelor cu TB din raionul Florești și sporirea depistării precoce a maladii la persoanele din grupul de risc.	01.03.2014-31.01.2015	Raionul Fălești

4	"AFI"	"Crearea accesului persoanelor fără loc de trai de pe teritoriul Municipiului Chișinău la servicii de diagnostic și tratament TB"	Diminuarea mortalității și morbidității TB în rândul persoanelor fără loc permanent de trai din municipiul Chișinău prin implicarea comunității în controlul TB	02.01.2014 - 31.12.2014	Mun. Chișinău
5	„Speranța Terrei”	"Să luptăm împreună împotriva Tuberculozei - "	Sporirea aderenței la tratament a pacienților cu TB aflați în tratament din Bălți și Șoldănești; Identificarea precoce a cazurilor de TB în rândul persoanelor fără loc permanent de trai din municipiul Bălți.	02.01.2014 - 31.12.2014	Mun. Bălți
6	„Asociația Psihologilor Tighina”	"Fortificarea implicării persoanelor cheie din comunitate în creșterea rate de succes în prevenirea și tratamentul tuberculozei "	Sporirea ratei succesului tratamentului antituberculos prin implicarea resurselor și capacităților locale în raionul Căușeni.	02.01.2014 - 31.12.2014	Raionul Căușeni
7	"Centrul de Asistență Socială Casa Speranțelor"	"Reducerea incidenței de TB în Soroca prin implicare și informare"	Controlul răspândirii tuberculozei în raionul Soroca prin creșterea nivelului de informare a cetățenilor și asigurarea suportului divers pacienților cu TB pentru a spori aderența la tratamentul antituberculos.	02.01.2014 - 31.12.2014	Raionul Soroca

INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI

La finele semestrului II al anului 2014 performanța medie a indicatorilor de proces este de 132%.

Din 10 indicatori de proces în baza cărora se măsoară performanța programului țintele au fost depășite pentru 8 indicatori, un indicator a fost realizat în mod corespunzător, iar unu a fost atins în proporție de 84%. Tabelul de mai jos prezintă rezultatele atinse pentru fiecare indicator versus ținte.

Rating-ul general acordat de Fondul Global grantului TB implementate de Centrul PAS este A2.

Numărul grantului	MOL-T-PAS			
Actualizarea progresului pe grant - Perioada de raportare	Ciclu:	Semestrial	Numărul	11
Actualizarea progresului pe grant - Perioada acoperită	Data de început:	1-Ian-2010	Data de final :	30-Jun-2015
Actualizarea progresului pe grant - Numărul	11			

Nr.	Indicatori	Țintele semestru I 8 ¹	Rezultatele obținute în semestrul 8 ²	0 - 59%	60 - 89%	> 90%	Comentarii
1	Numărul de pacienți înregistrați în programul DOTS care au beneficiat de stimulente pentru sporirea complianței la tratament	1105	1253	113%			Pe parcursul semestrului, 1253 pacienți cu TB înregistrați în programul DOTS au primit stimulente pentru îmbunătățirea aderenței la tratament. Indicatorul este atins în proporție de 113%.

¹ cumulative pe durata programului

² cumulative pe durata programului

2	Numărul și procentul de pacienți înregistrați în programul DOTS Plus care au primit stimulente pentru sporirea compliancei la tratament	280	326	116%	În semestrul indicat un total de 326 de pacienți MDR-TB au primit stimulente pentru îmbunătățirea respectării tratamentului. Indicatorul este atins.
3	Numărul de voluntari, membri din echipele multidisciplinare, reprezentanți ai ONG-urilor instruiți în aspecte DOT și controlul tuberculozei la nivel de comunitate	55	97	176%	Pe parcursul semestrului dat, un total de 97 de persoane au fost instruite, dintre care: 52 de persoane din echipele multidisciplinare din centrul comunitar; 15 persoane din ONG-uri care activează în aspecte comunitare, DOT și TB și 30 voluntari din rețeaua de ONG-uri. Indicatorul este supra îndeplinit în proporție de 176,36%. Motivul pentru variații: o instruire adițională pentru persoanele din ONG-uri care activează în aspecte comunitare, DOT și TB, a avut loc în noiembrie, 2014, bazat pe cererea Platformei ONG, cu aprobarea FG. Bugetul pentru instruirea adițională nu a fost depășit, fiind folosite economiile obținute.
4	Rata abandonurilor cazurilor noi de TB în cadrul centrelor comunitare	6%	2%	300%	Numărătorul: Numărul de abandonuri printre cazurile noi cu frotiu-pozitiv pacienții de TB pulmonară înregistrați pentru tratament într-un anumit an. (8) Numitorul: Numărul pacienților noi cu frotiu-pozitiv pulmonare TB înregistrați pentru tratament în aceeași perioadă specificată. (407). Datele prezentate de NTP sunt date preliminare. Conform Regulamentului, datele validate vor fi disponibil de NTP la următorul PUDR. Rezultatul obținut este confirmarea și consolidarea poziției și colaborare cu autoritățile locale/parteneri/Comunitate din centrele de Comunitare în al doilea an de la data lor de deschidere.
5	Numărul pacienților noi cu TB aflați în faza de ambulator care au beneficiat de suportul DOT în cadrul centrelor comunitare	331	385	116%	Pe parcursul S8, 385 pacienți noi cu TB au fost acoperiți cu servicii de comunitate (centre comunitare și ONG-uri) ei au primit cel puțin 25 intervenții DOT pe parcursul la o luna (vizite la centrul de DOT de către pacient sau vizite

					la pacient de suporterii DOT pentru consumul de medicamente). Indicatorul este realizat în proporție de 116%. Motivul pentru variații: AO AFI au inclus și înregistrat toți pacienții noi de TB prevăzuți în listele centrelor comunitare.
6	Numărul de persoane (pacienți TB, TB/HIV și familiile lor) care au fost instruiți de către grupurile de la egal la egal	200	200	100%	În S8, 200 de persoane (TB/HIV pacienții și familiile lor) au beneficiat de suport de la egal la egal. Indicatorul este atins.
7	Numărul de educatori de la egal la egal, jurnaliști la nivel național și regional, persoane-cheie din republică instruiți în TB și TB/HIV	150	162	108%	În semestrul de raportare, un total de 162 de persoane au fost instruite, din ei: 75 reprezentanți ai autorităților locale au participat la atelier de lucru în TB și TB/HIV și 87 educatori de la egal la egal instruiți să efectueze lucrul informațional pe TB. Indicatorul este atins
8	Numărul de personal din serviciu TB instruiți în managementul TB-MDR)	25	21	84%	În semestrul indicat în total 21 persoane din serviciu TB au fost instruiți în managementul TB-MDR. Indicatorul este realizat în proporție de 84%. Motivul pentru variație: la instruire au fost invitați 26 de persoane din mai multe motive, cum ar fi sănătatea, nu s-au prezentat 5 persoane, deși au confirmat că vor participa la instruire.
9	Procentul de deținuți înrolați în tratamentul TB și susținuți prin programul tratamentului TB de follow-up	95%	100%	105%	În a doua jumătate a anului 2014, 12 deținuți eligibile pe tratamentul tuberculozei au fost eliberați. Toți aceștia au fost susținuți prin programul tratamentului TB de follow-up.
10	Numărul de lucrători medicali instruiți în managementul de caz, probleme de îngrijire comunitară, lucru informațional cu diferite grupuri de populație	75	80	107%	În timpul S8, au fost instruiți un total de 80 cadre medicale. Indicatorul este atins.

UTILIZAREA FONDURILOR

Rata de debursare anuală de la RP este de 99,85%, ținând cont de suma bugetată 1 238 472,00 Euro versus suma faptică de 1 236 730,00 Euro. Rata cumulativă pe program de debursare de la RP este de 99,49%, având la bază suma bugetată de 6 519 862,00 Euro și suma faptică de 6 486 875,00. Pentru jumătatea a două a anului 2014 au fost cheltuiți 604 296,00 Euro versus suma bugetată de 584 001,00 Euro. Diferența reprezintă sumele angajate prin contractele semnate în prima jumătate a anului 2014. Debursarea de la FG pentru toată perioada de derulare a programului a fost de 6 777 482,00 Euro versus 6 519 862,00 Euro, sumă care include și suma de rezervă pentru primul trimestru al anului 2015.

F1: Bugetul și debursările de către Fondul Global - in (€)

